

ҮНДЭСНИЙ САНХҮҮЖИЛТИЙН НЭГДСЭН ТОГТОЛЦОО

“Монгол Улсад тогтвортой хөгжлийн санхүүжилтийн нэгдсэн тогтолцоог нэвтрүүлэх нь” хамтарсан хөтөлбөрийн зохицуулагч Д.Энхзул

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН САНХҮҮЖИЛТИЙН ХЭРЭГЦЭЭ, ШААРДЛАГА

ХӨГЖИЖ БУЙ ОРНУУДЫН ТХЗ
САНХҮҮЖИЛТИЙН ХЭРЭГЦЭЭ:
3.5 ИХ НАЯД АМ.ДОЛЛАР

ОЛОН УЛСЫН ХЭМЖЭЭНД
САНХҮҮГИЙН ХӨРӨНГҮҮД: 379 ИХ
НАЯД АМ.ДОЛЛАР

ДОТООДЫН САНХҮҮЖИЛТИЙН
ХЭРЭГЦЭЭ: 280 ИХ НАЯД ТӨГ (2021-2030)
(урьдчилсан тооцоо)

ДОТООДЫН ХАДГАЛАМЖИЙН
ҮЛДЭГДЭЛ: 18.6 ИХ НАЯД ТӨГ.
(2021 оны 7 сарын байдлаар)

ТОГТВОРТОЙ ХӨГЖЛИЙН САНХҮҮЖИЛТИЙН ОЛОН
УЛСЫН ГУРАВДУГААР ЧУУЛГА УУЛЗАЛТЫН ЗӨВЛӨМЖ:

ҮНДЭСНИЙ САНХҮҮЖИЛТИЙН
НЭГДСЭН ТОГТОЛЦОО

ТӨСВИЙН САНХҮҮЖИЛТ

ХУВИЙН ХЭВШЛИЙН САНХҮҮЖИЛТ

ХӨГЖЛИЙН ТЭРГҮҮЛЭХ
ЗОРИЛГУУДДАА ХҮРЭХ

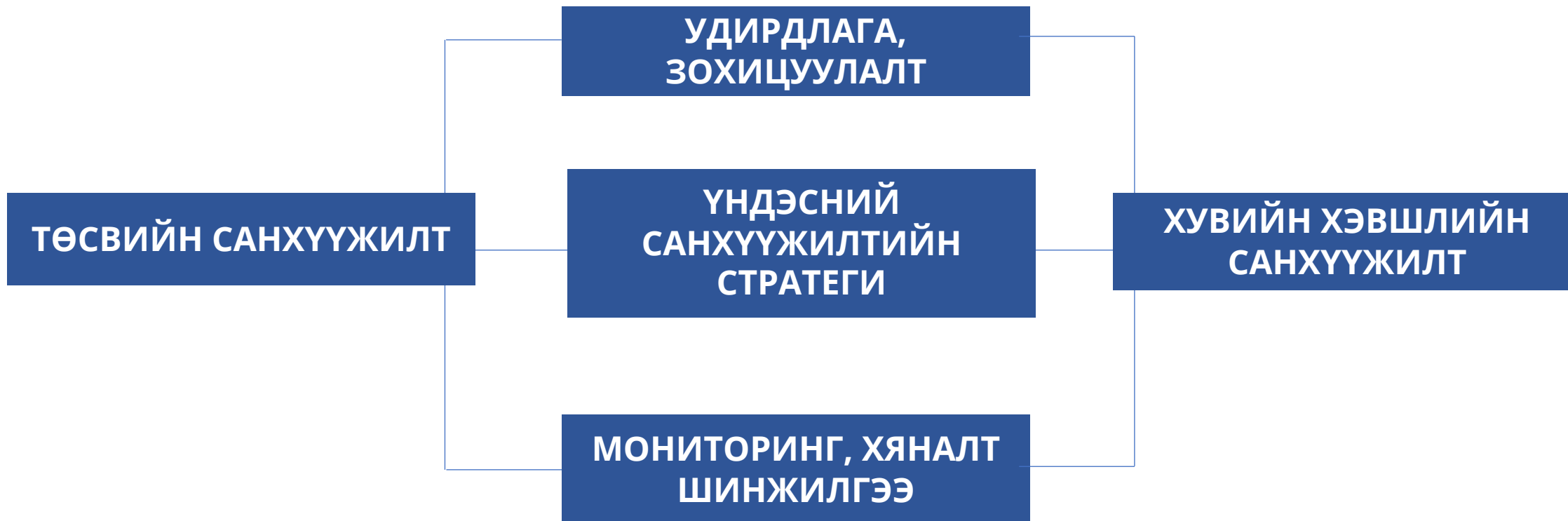

ҮНДЭСНИЙ САНХҮҮЖИЛТИЙН НЭГДСЭН ТОГТОЛЦОО (ҮСНТ)

*Зорилго: Үндэсний хөгжлийн бодлого төлөвлөлт, санхүүжилтийн уялдааг нэмэгдүүлэх,
ТХЗ-д чиглэсэн хөрөнгө оруулалтад төсвийн болон хувийн санхүүгийн хөрөнгийг чиглүүлэх*

ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги Төсвийн санхүүжилт

*Дунд хугацааны
зарлагын хүрээний
мэдэгдэл (ДХЗХМ)-ийг
нэвтрүүлэх*

*ТХЗ-уудтай уялдсан
төсвийн ангиллыг
нэвтрүүлэх (SDG
budget tagging)*

*Үр дүнд суурилсан
төсөвлөлтийг
нэвтрүүлэх*

*Жендэрийн
мэдрэмжтэй
төсөвлөлтийг
нэвтрүүлэх*

*Ковидын дараах өрийн
тогтвортой байдлын
стратеги
боловсруулах*

*Тогтвортой хөгжлийн
бонд гаргах*

*Өр-уур амьсгалын
санхүүжилтийн своп
хэрэгжүүлэх (debt-
for-climate swap)*

*Төрийн өмчит болон
төрийн өмчийн
оролцоот хуулийн
этгээдүүдийг
шинэчлэх*

*Хөгжлийн банкны
үйл ажиллагааг ТХЗ-
уудтай нийцүүлэх*

ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги Хувийн хэвшлийн санхүүжилт

Санхүүгийн зах зээлийн хөгжлийг ТХЗ-уудтай нийцүүлэх

- Монголын ногоон санхүүгийн корпораци
- ОУ хөнгөлөлттэй эх үүсвэр
- Холимог санхүүжилт
- БОНЗ-ын стандарт

ТХЗ таксономи, үр дүнг хэмжих, тайлагнах, баталгаажуулах стандартыг нэвтрүүлэх

- ТХЗ санхүүжилтийн статистик
- ТХЗ-д чиглэсэн санхүүгийн бүтээгдэхүүн
- ТХЗ-ын санхүүжилтийг дэмжих бодлогын хөшүүрэг

“Тогтвортой хөрөнгө оруулалтын сан”-г бий болгох

- Тогтвортой ХАА-н хөрөнгө оруулалтын сан (Sustainable Fibres Fund)
- Өрийн нэмэлт санхүүжилтийн хэрэгсэл (Access to Finance Facility)
- Техник туслалцааны хэрэгсэл (TA facility)

Хөрөнгийн зах зээлийн хөгжлийг ТХЗ-уудтай нийцүүлэх

- НҮБ-ын Тогтвортой хөрөнгийн биржийн холбоо
- БОНЗ-ын тайлагналын стандарт
- ТХЗ бондыг турших
- ҮЦЗЗ-ийн хууль тогтоомжийн шинэчлэл
- Үл хөдлөх хөрөнгийн сан (REIT)
- Институциональ ХО-гчдыг бий болгох
- Бүтээгдэхүүн төрөлжүүлэлт
- Биржийн бус (OTC) зах зээл

ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги Хувийн хэвшлийн санхүүжилт

ТХЗ-д чиглэсэн гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татах, тогтоон барих

- Хөрөнгө оруулалтын тухай хуулийн өөрчлөлт
- ТХЗ хөрөнгө оруулалтын зураглал (SDG investor mapping)
- Хувийн хэвшлийн санхүүжилтийн зөвлөх сүлжээ (PFAN)
- Хөрөнгө оруулагчийг тогтоон барих бодлого

Жендэрийн мэдрэмжтэй санхүүжилтийн тогтолцоог бүрдүүлэх

- Жендэрийн бодлого, журам, үнэлгээний аргачлал
- Санхүүгийн салбарын жендэрийн статистик
- Жендэрийн санхүүгийн бүтээгдэхүүн турших

Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг шинэчлэх

- ТХХТ тухай хууль
- Холбогдох журмууд
- Төслийн санхүүжилтийн чадавх

Хувийн хэвшлийн үйл ажиллагааг ТХЗ-тай уялдуулах

- Хувийн хэвшлийн санхүүжилтийн тухай хууль
- БОНЗ-ын тайлагналын стандарт
- ТХЗ нөлөөллийн стандарт (SDG impact standards)
- Байгаль хамгаалах итгэлцлийн сан (CTF)
- Төслийн урт хугацааны санхүүжилт (PPF)

ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги Хувийн хэвшлийн санхүүжилт

Тогтвортой өртгийн сүлжээг бий болгох

- Тогтвортой өртгийн сүлжээний стандарт, шалгуур
- Тогтвортой өртгийн сүлжээг баталгаажуулах тогтолцоо
- Үүсмэл санхүүгийн хэрэгсэл

Экспортын санхүүжилтийг дэмжих

- Экспортын баталгааны байгууллага
- Экспортын санхүүжилтийн болон экспортын өмнөх санхүүжилтийн баталгаа

Бизнесийн өсөлтийг дэмжих дэд бүтцийг бий болгох

- Хувийн хэвшлийг оролцуулах

ЖДҮ хөгжлийг дэмжих

- ЖДҮС-ийн үйл ажиллагааг зах зээлийн зарчимд нийцүүлэх
- Зээлүүдийн эргэн төлөлт

ҮСНТ-ны удирдлага зохицуулалт, хяналт шинжилгээ, үнэлгээ

Удирдлага, зохицуулалт

- *ТХЗ-ын эрэмбэлэлт*
- *ТХЗ-ын санхүүжилтийн тооцоо*
- *Жил бүрийн үнэлгээг хянах*
- *ТХЗ санхүүжилтийн форум*

Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ

- *ТХЗ-ын үндэсний зорилт, шалгуур үзүүлэлтүүд*
- *ТХЗ гүйцэтгэлийн аудит*
- *ТХЗ мэдээллийн бааз*
- *Жил бүрийн үнэлгээ*
- *УИХ, иргэд, ИНБ-уудын хяналт*

Хавсралт 1: ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги Төсвийн санхүүжилт

Дунд хугацааны зарлагын хүрээний мэдэгдэл (ДХЗХМ)-ийг нэвтрүүлэх

Зарлагыг бодитой тооцоолох чадавхийг бэхжүүлэх

Хөгжлийн зорилтот хөтөлбөрүүдийг боловсруулж батлуулах

Хөгжлийн зорилтот хөтөлбөрүүдийг эрэмбэлэх

ДХЗХМ-ийг жилийн төсөвтэй уялдуулах аргачлалыг боловсруулах

ДХЗХМ-ийг туршилтын салбаруудад хэрэгжүүлэх

Төсвийн тухай хуульд ДХЗХМ-ийг тусгах

ДХЗХМ-д бүрэн шилжих

ТХЗ-уудтай уялдсан төсвийн ангиллыг нэвтрүүлэх (SDG budget tagging)

Төсвийн зарлагын ангиллын системийг боловсруулах

ТХЗ-тэй уялдсан төсөвлөлтийн аргачлалыг боловсруулах

ТХЗ-тэй уялдсан төсөвлөлтийг түрших

ТХЗ-тэй уялдсан төсөвлөлтийг бусад яамдад нэвтрүүлэх

Төсвийн тухай хуульд ТХЗ-тэй уялдсан төсөвлөлтийг тусгах

Бүх төсвийг ТХЗ-тай уялдуулан ангилдаг болох

Үр дүнд суурилсан төсөвлөлтийг нэвтрүүлэх

Салбаруудын зарлагын шинжилгээг гүйцэтгэх

Үр дүнд суурилсан төсөвлөлтийн туршилтыг 4 яамд үргэлжлүүлэх

Үр дүнд суурилсан төсөвлөлтийн аргачлалыг салбаруудаар боловсруулах

Үр дүнд суурилсан төсөвлөлтийг бусад яамдад нэвтрүүлэх

Төсвийн тухай хуульд үр дүнд суурилсан төсөвлөлтийг тусгах

Үр дүнд суурилсан төсөвлөлтөд бүрэн шилжих

Жендэрийн мэдрэмжтэй төсөвлөлтийг нэвтрүүлэх

Салбаруудын жендэрийн шинжилгээг гүйцэтгэх

Жендэрийн мэдрэмжтэй төсөвлөлтийн аргачлал, гарын авлагыг боловсруулах

Жендэрийн мэдрэмжтэй төсөвлөлтийн туршилтыг 2 яамдад үргэлжлүүлэх

Жендэрийн мэдрэмжтэй төсөвлөлтийн туршилтыг бусад яамдад хэрэгжүүлэх

Төсвийн тухай хуульд жендэрийн мэдрэмжтэй төсөвлөлтийг тусгах

Жендэрийн мэдрэмжтэй төсөвлөлтөд бүрэн шилжих

Хавсралт 2: ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги Төсвийн санхүүжилт

Улсын өрийн тогтвортой байдлыг хангах	Тогтвортой хөгжлийн бонд гаргах	Өр-уур амьсгалын санхүүжилтийн своп хэрэгжүүлэх (debt-for-climate swap)	Хөгжлийн банкны үйл ажиллагааг ТХЗ-уудтай нийцүүлэх	Төрийн өмчит болон төрийн өмчийн оролцоот хуулийн этгээдүүдийг шинэчлэх
Ковидын дараах өрийн удирдлагын стратеги боловсруулах	Тогтвортой хөгжлийн бондын санхүүжүүлэх хөтөлбөр, танилцуулгыг боловсруулах	Өр-уур амьсгалын санхүүжилтийн боломжийн судалгаа хийх	Тогтвортой санхүүжилтийн бодлогыг боловсруулах, хариуцсан нэгжийг байгуулах	Өмч хувьчлалын дунд хугацааны төлөвлөгөө гаргах
Өрийг дахин санхүүжүүлэх боломжуудыг эрэлхийлэх	ТХЗ бондын үр нөлөөг хэмжих, баталгаажуулах, тайлагнах журмыг боловсрууулах	Гадаадын улс орнуудтай хэлэлцээр хийх	БОНЗ-ын эрсдэлийн үнэлгээг зээлийн үйл ажиллагаанд нэвтрүүлэх	Өмч хувьчлалыг бүрэн болон хэсэгчилсэн байдлаар зохион байгуулах
Болзошгүй эрсдэлээс сэргийлэх тогтолцоог хөгжүүлэх	ТХЗ бондыг дотоодын зах зээлд туршилтаар гаргах		БОНЗ-ын эрсдэлийн үнэлгээний салбарын нарийвчилсан аргачлал боловсруулж, нэвтрүүлэх	Шинээр ТӨК байгуулахыг хязгаарлах
ТХХТ-ийн хүрээнд байгуулсан гэрээнүүдийг хянах, өөрчлөлт оруулах	ТХЗ бондын зарцуулалтыг үр нөлөөг хэмжих, тайлагнах		ТХЗ-д эерэг нөлөө үзүүлэх арга хэмжээнүүдийг зээлдэгчдэд санал болгох	ТӨК-уудын засаглалыг сайжруулах (мэргэжлийн холбоодын төлөөлөл оруулах г.м)
			ТХЗ таксономийг нэвтрүүлэх, мэдээллийн бааз бүрдүүлэх	ТӨК-уудын өр төлбөрийн нэгдсэн төсөвт учруулах эрсдэлийг тооцох
			Эх үүсвэрээ хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр татах (Уур амьсгалын ногоон сан, ТХЗ бонд гэх мэт)	ЗГ нэгдсэн тайланд бүх ТӨК-иудыг нэгтгэх

Хавсралт 3: ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги Хувийн хэвшлийн санхүүжилт

Санхүүгийн зах зээлийн хөгжлийг ТХЗ-уудтай нийцүүлэх

Монголын ногоон санхүүгийн корпорацийн үйл ажиллагааг эхлүүлэх

БОНЗ-ын эрсдэлийн стандартыг санхүүгийн салбарын хэмжээнд нэвтрүүлэх

Арилжааны банкуудаар дамжуулан ТХЗ төслүүдийг хөнгөлөлттэй зээлийн эх үүсвэрээр санхүүжүүлэх

Холимог санхүүжилтийн механизмыг хөгжүүлэх, эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх

Нийлүүлэлтийн гинжин санхүүжилт (supply chain finance) зэрэг шинэлэг бүтээгдэхүүнийг хөгжүүлэх

Цахимд суурилсан санхүү, хөрөнгө оруулалтын шинэлэг бүтээгдэхүүн үйлчилгээний зохицуулалтын орчныг тодорхойлох

ТХЗ таксономи, үр дүнг хэмжих, тайлагнах, баталгаажуулах стандарт (ТХЗ таксономи)-ыг батлах

ТХЗ таксономийн төслийг бэлтгэж, батлуулах, зааварчилгааг боловсруулах

ТХЗ таксономийг арилжааны банкуудад нэвтрүүлэх

ТХЗ-д чиглэсэн санхүүжилтийн статистик гаргах, мэдээллийн бааз бүрдүүлэх

ТХЗ-д чиглэсэн шинэ санхүүжилтийн бүтээгдэхүүн гаргах (ТХЗ зээл, ТХЗ-тэй уялдсан зээл, ТХЗ ХОС гэх мэт)

ТХЗ таксономийг санхүүгийн салбарт нь бүхэлд нь нэвтрүүлэх

ТХЗ санхүүжилтийг дэмжих бодлогын хөшүүргийг бий болгох (зохистой харьцааны шалгуур үзүүлэлт гэх мэт)

ТХЗ санхүүжилтийг дэмжих Зээлийн батлан даалтын сангийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх

Хөрөнгийн зах зээлийн хөгжлийг ТХЗ-уудтай нийцүүлэх

Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль тогтоомжийг шинэчлэх (ҮЦЗЗТХТ, ХОС-гийн тухай хууль г.м)

ТӨК, стратегийн орд газруудын хувьцааг МХБ-ээр арилжаалж, бүтээгдэхүүн төрөлжүүлэх

Арилжааны банкуудын хувьцааг олон улсын хөрөнгө оруулагчдад сурталчлах

Үл хөдлөх хөрөнгийн сангууд (REIT)-ийг бий болгох эрх зүйн орчныг бүрдүүлэх

Гарааны ХО-ыг санхүүжилтийн хялбарчилсан тогтолцоог бий болгох

Биржийн бус зах зээлийг хөгжүүлэх

ТХЗ бондын журмыг боловсруулах, түршилтаар гаргах

Дотоодын институциональ ХО-гчдыг бий болгох (хувийн тэтгэврийн сан гэх мэт)

БОНЗ-ын тайлагналын стандартыг ХК-иудад мөрдүүлдэг болох

ТХЗ хөрөнгө оруулалтыг дэмжих хөшүүргийг бий болгох

НҮБ-ын Тогтвортой хөрөнгийн биржийн санаачлагын зөвлөмжүүдийг хэрэгжүүлэх

“Тогтвортой хөрөнгө оруулалтын сан”-г бий болгох

ТХЗ ХОС-г дэмжих эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох

Тогтвортой ХАА-н хөрөнгө оруулалтын сан (Sustainable Fibres Fund)-гийн концепцийг боловсруулж, хөрөнгө татах

Өрийн нэмэлт санхүүжилтийн хэрэгслийн (Access to finance facility) концепцийг боловсруулах

Бизнесийн үйл ажиллагааг ТХЗ-д нийцүүлэх чадавх бэхжүүлэх хэрэгслийн (TA facility) концепцийг боловсруулах

Тогтвортой ХАА-н хөрөнгө оруулалтын сангийн үйл ажиллагааг түршилтаар эхлүүлэх

Хавсралт 4: ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги

Хувийн хэвшлийн санхүүжилт

ТХЗ-д чиглэсэн гадаадын хөрөнгө оруулалтыг татах, тогтоон барих	Хөгжлийн ач холбогдол өндөр, ТХЗ төслүүдийг санхүүжүүлэх	Жендэрийн мэдрэмжтэй санхүүжилтийн тогтолцоог бүрдүүлэх
Хөрөнгө оруулалтын тухай холбогдох хууль, журмуудад нэмэлт өөрчлөлт оруулах	Уул уурхайн олборлох салбарын ХО-гчдыг боловсруулах чиглэлээр нэмж хөрөнгө оруулахад дэмжлэг үзүүлэх	Санхүүгийн салбарын жендэрийн суурь судалгааг гүйцэтгэх
ТХЗ хөрөнгө оруулалтын зураглал (SDG investor mapping) гаргах	ЭЗ тэргүүлэх салбарын ХО-гчдыг өртгийн сүлжээний дараагийн ахисан түвшинд хөрөнгө оруулахад бодлогын дэмжлэг үзүүлэх	Жендэрийн мэдрэмжтэй санхүүжилтийн загвар бодлого, журам, жендэрийн нөлөөг үнэлэх аргачлалыг боловсруулах
Уур амьсгал, эко эрчим хүчний чиглэлээр хувийн хэвшлийн төслүүдийн бэлэн байдлыг хангах чиглэлээр Хувийн хэвшлийн санхүүжилтийн зөвлөх сүлжээ (PFAN)-тай хамтран ажиллах	ГХО-д чиглэсэн төрийн үйлчилгээний шинэчлэл (цахимжилт, чадавхижуулалт г.м)	Жендэрийн мэдрэмжтэй санхүүжилтийн хүрээг зарим арилжааны банкуудад түрших
Олон улсын ТХЗ сангуудын зураглалыг гаргах, хөрөнгө оруулагчдад танилцуулах зуучлах	Хөрөнгө оруулагчдын гомдлыг хянан шийдвэрлэх тогтолцоог боловсронгуй болгох	Санхүүгийн салбарын жендэрийн мэдээллийн баазыг өргөжүүлэх
Хөрөнгө оруулагчдын зөвлөл байгуулах, үйл ажиллагааг тогтмолжуулах		Жендэрийн тэгш байдалд нөлөөлөх санхүүгийн туршилтын бүтээгдэхүүн гаргах
		Жендэрийн мэдрэмжтэй санхүүжилтийн хүрээг санхүүгийн системийн хэмжээнд нэвтрүүлэх
	Тэргүүлэх чиглэлийн эдийн засгийн үр өгөөжтэй, ТХЗ төслүүдийн жагсаалт гаргах, бэлэн байдлыг хангах	
	ЗГ-ын зүгээс үзүүлэх бодлогын дэмжлэгүүдийг тодорхойлох	
	Эрсдэлийг хуваалцах механизмыг бий болгох	
	ТХЗ хөрөнгө оруулалтын үзэсгэлэн яармаг (SDG investment fair)-г танилцуулах	
	Гадаадын ХО-гчдад танилцуулах роудшоу зохион байгуулах	
	Хөгжлийн банкаар дамжуулан санхүүжүүлэх, чадавх бэхжүүлэхэд туслалцаа үзүүлэх	

Хавсралт 5: ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги

Хувийн хэвшлийн санхүүжилт

Төр хувийн хэвшлийн түншлэлийг шинэчлэх

ТХХТ-ийн тухай хуулийг шинээр боловсруулж батлуулах

Төслүүдийн үр дүн, ТХЗ-д үзүүлэх нөлөөллийг хэмжих журмыг боловсруулах

Төслийн хэрэгжилтийн явцад үүсч болзошгүй өөрчлөлтийг зохицуулах журмыг боловсруулах

Маргаан шийдвэрлэх журмыг боловсруулж батлах

Үнэ тарифыг зах зээлийн зарчимд шилжүүлэх боломжийг тодорхойлох

Төслүүдийн сонгон шалгаруулалтын өрсөлдөөнт, ил тод тогтолцоог бий болгох

Төслүүдийн үр ашгийг тооцоолох, төслийн санхүүжилтийн чадавхийг бэхжүүлэх

Хувийн хэвшлийн оролцоог дэмжих хөшүүргийг бий болгох

Төрийн өмчит уул уурхайнуудын ирээдүйн орлого, хөрөнгийг барьцаалан эх үүсвэр татах журмыг боловсруулах

Хувийн хэвшлийн санхүүжилтийг ТХЗ-уудтай уялдуулах

Хувийн хэвшлийн санхүүжилтийн тухай хуулийг боловсруулж батлуулах

БОНЗ-ын стандартыг нэвтрүүлэх

Хувийн хэвшлийн оролцоотой Байгаль хамгаалах итгэлцлийн сан (Conservation trust fund)-г байгуулах

Хувийн хэвшлийн оролцоотой Төслийн үрт хугацааны санхүүжилт (PPF) бий болгох

ТХЗ нөлөөллийн стандарт (SDG impact standards)-ыг нэвтрүүлэх

ТХЗ-д оруулах ХО-ыг дэмжих хөшүүргийг бий болгож хэрэгжүүлэх

ТХЗ-д хувь нэмэр оруулж буй сайн туршлагыг нийтэд таниулан сурталчлах

Хавсралт 6: ТХЗ Санхүүжилтийн стратеги

Хувийн хэвшлийн санхүүжилт

Экспортын санхүүжилтийг дэмжих	<i>Эдийн засгийн тэргүүлэх салбаруудын тогтвортой өртгийн сүлжээг бий болгох</i>	<i>Бизнесийн өсөлтийг дэмжих дэд бүтцийг бүрдүүлэх</i>	ЖДҮ-ийн хөгжлийг дэмжих
Экспортын баталгааны байгууллагыг бий болгох	Кластерийн хөгжлийг дэмжих, төлөвлөлт санхүүжилтийн оновчтой байдлыг хангах	Эдийн засгийн тэргүүлэх салбаруудын аль алины хувьд ашигтай байх дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтын төслүүдийг сонгож хэрэгжүүлэх	ЖДҮ хөгжүүлэх хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд техник туслалцаа үзүүлэх
Форфейтинг, факторинг зэрэг шаардлагатай бүтээгдэхүүнүүдийг нэвтрүүлэх	Өртгийн сүлжээг тогтвортой болгоход стандарт, шалгуурыг бий болгох, түүнийг хянан баталгаажуулах, мөшгих системийг бүрдүүлэх	Дэд бүтцийн төслүүдийг сонгоход хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлэх	ЖДҮС-гийн өмнө олгосон зээлүүдийн эргэн төлөлтийг эрчимжүүлэх
Хөгжлийн банкны экспортын чиг үүргийг бэхжүүлэх	Орчин үеийн технологид суурилсан өртгийн сүлжээг мөшгих тогтолцоог хөгжүүлэх	Дэд бүтцийн төслүүдийг нэгдсэн байдлаар оновчтой сонгох, хэрэгжүүлэх бодлогын баримт бичиг гаргах	ЖДҮ сангийн үйл ажиллагааг зах зээлийн зарчимд нийцүүлэн өөрчлөн байгуулах боломжийг судлах
Экспортын санхүүжилтын баталгааны бүтээгдэхүүн бий болгох	Тогтвортой хөгжлийн өртгийн сүлжээний стандарт баталгаажуулалтын тогтолцоог бий болгох		
Экспортын өмнөх санхүүжилтын баталгааны бүтээгдэхүүн бий болгох	Хувийн хэвшил эрхлэх боломжтой салбаруудад ТӨК-иуд өрсөлдөхийг хязгаарлах		
	ХАА биржийн үйл ажиллагааг бэхжүүлэх, үүсмэл санхүүгийн хэрэгслийг нэвтрүүлэх		

Хавсралт 7: Удирдлага, зохицуулалт

Хяналт шинжилгээ, үнэлгээ

Удирдлага зохицуулалт		Хяналт шинжилгээ үнэлгээ	
ТХЗ-ууд болон ТХЗ төслүүдийг эрэмбэлэх	УИХ, ТХҮХ-нд ҮСНТ-ны хэрэгжилтийг жил бүр тайлагнах, ирэх жилд хэрэгжүүлэх төлөвлөгөөг батлах	ТХЗ-ын үндэсний зорилт, шалгуур үзүүлэлтүүдийг УИХ-аар батлуулах	ҮСНТ-ны хэрэгжилтийг жил бүр үнэлж, ил тод тайлагнах
ТХЗ-уудын санхүүжилтийн тооцоог гаргах	ТХЗ санхүүжилтийн форумыг жил бүр зохион байгуулж, бүх талууд зөвлөлдөх практикийг хэвшүүлэх	ТХЗ дата мэдээллийн баазыг бүрдүүлэх, ҮСХ-ны чадавхийг бэхжүүлэхэд туслалцаа үзүүлэх	БОНЗ-ын нэгдсэн тайлан гаргадаг болох
ТХЗ-уудын санхүүжилтийг эх үүсвэр бүрээр тодорхойлох	ҮСНТ-г хэрэгжүүлж буй бусад улс орнуудтай туршлага солилцох	ТХЗ-ын гүйцэтгэлийн аудит хийх чадавхийг бэхжүүлэх	ТХЗ-тэй уялдсан төсвийн ангилал (SDG budget tagging)-ыг хэрэгжүүлэх
ҮСНТ-г хэрэгжүүлэх сэдэвчилсэн ажлын хэсэг байгуулж, ажиллуулах	ҮСНТ-г хэрэгжүүлэх чадавхийг бэхжүүлэхэд хөгжлийн түншүүдтэй хамтран ажиллах	Аудитын иргэний танхим байгуулж, үйл ажиллагааг идэвхжүүлэх	УИХ-аас төсвийн сонголт хийх, УИХ-аас тавих ТХЗ-ын хэрэгжилтийн хяналтыг нэмэгдүүлэх
ТХЗ санхүүжилт болон хэрэгжилтийн харьцуулсан судалгаа жил бүр хийх, үнэлэх, дүгнэлт гаргах		ТХЗ-д чиглэсэн санхүүжилтийн мэдээллийг мөшгих, нэгтгэх, мэдээллийн бааз бүрдүүлэх	Иргэдийн төсөв бэлтгэх, иргэдийн төсвийн хяналтыг нэмэгдүүлэх
		ТХЗ-д чиглэсэн санхүүжилтийн үр дүнг тооцож тайлагнах	Иргэний нийгмийн байгууллагуудын хяналт мониторингийн чадавхийг бэхжүүлэх

АНХААРАЛ ХАНДУУЛСАНД БАЯРЛАЛАА.

